

Prilog
FRAZARIJ MIHOVILA VRANČIĆA

Tekst priredili Ana Plosnić Škarić i Danko Zelić

Načela ovog izdanja

Budući da je riječ o autografu, intervencije u tekst rukopisnog predloška svedene su na minimum. Grafija je vjerno prenesena, a kratice su razriješene. Interpunkcija predloška je zadržana, a suvremenim pravopisnim uzusima prilagođena je samo kada su posrijedi zarezi. Kod duljih je zapisa umetnuta i oznaka novog retka: l. Priređivačke intervencije unutar teksta, omeđene uglatim zagradama, [...], unesene su samo ondje gdje se to činilo nužnim. Ispred teksta su u zasebnom stupcu dodani redni brojevi fraza; na te se brojeve odnose brojevi bilježaka u kritičkom aparatu. U bilješkama se donose uputnice na djela u kojima su identificirani predlošci fraza te relevantni tekstualni fragmenti u obliku u kojem su u tim djelima zapisani. Kratice citiranih djela razriješene su u popisu nakon izdanja.

[1r]

¶ Ex Cicerone et alijs quibusdam

- [1] Dabimus sermones ijs et c.
- [2] Incidimus in sermonem.
- [3] Nondum comoueri dolores.
- [4] Non spem, sed officium sequimur.
- [5] Reliquimus, non spem, sed desperationem.
- [6] Non satisfacimus tibi, quia viuimus.
- [7] Cum spe, si non optima, attamen aliqua vimus [!].
- [8] Meum consilium accommodabo ad tuum.

-
- 1 Cic. *Fam.* 9.3.1 [Cicero Varroni]: dabimus sermonem iis.
 - 2 Cic. *Fam.* 9.3.1 [Cicero Varroni]: tamen in sermonem incidemus.
 - 3 Cic. *Fam.* 4.5.2 [Servius Ciceroni]: quid est quod tanto opere te commoveat tuus dolor intestinus?
 - 4 Cic. *Fam.* 9.5.2 [Cicero Varroni]: secuti enim sumus non spem sed officium.
 - 5 Cic. *Fam.* 9.5.2 [Cicero Varroni]: reliquimus autem non officium sed desperationem.
 - 6 Cic. *Fam.* 9.5.2 [Cicero Varroni]: quibus non satis facimus, quia vivimus.
 - 7 Cic. *Fam.* 9.6.4 [Cicero Varroni]: vel cum spe, si non optima, at aliqua tamen vivere.
 - 8 Cic. *Fam.* 9.7.2 [Cicero Varroni]: meum consilium accommodabo potissimum ad tuum.

- [9] Consuetudo diuturna callum iam obduxit, stomacho meo.
[10] Quo me ducat coniectura, dicam.
[11] Nisi ipse rumor iam raucus erit factus.
[12] In spem venio.
[13] Ne molestiam tibi, cum impensa mea, exhibeam. ale mie spese.
[14] Iam me ad dolendum preparavi.
[15] Vbi delectem oculum meum, non habeo.
[16] Animi pendeo vehementer.
[17] Retudit sermones.
[18] Quam velis me obligare, in tua manu est.
[19] Si Parthi vos nihil calefaciunt.
[20] Ponito me in gratia.
[21] Quo vento proicitur?
[22] Impera tibi: hoc cura.
[23] Paratus ab exercitu.
[24] Quam tetigisse Italiam te videro.
[25] Incideramus in difficilem nodum.
[26] In hanc causam incumbere.
[27] Scena rei totius est.
[28] Accipitur satis male a Curione.

-
- 9 Cic. *Fam.* 9.2.3 [Cicero Varroni]: consuetudo diurna callum iam obduxit stomacho meo.
10 Cic. *Fam.* 9.2.4 [Cicero Varroni]: quamquam quo me coniectura ducat habeo.
11 Cic. *Fam.* 9.2.4 [Cicero Varroni]: nisi ipse rumor iam raucus erit factus.
12 Cic. *Fam.* 9.1.1 [Cicero Varroni]: in spem tamen venio.
13 Cic. *Fam.* 8.1.1 [Caelius Ciceroni]: ne molestiam tibi cum impensa mea exhibeam.
14 Cic. *Fam.* 8.2.1 [Caelius Ciceroni]: et me iam ad dolendum praeparassem.
15 Cic. *Fam.* 8.3.1 [Caelius Ciceroni]: ubi delectem otiolum meum non habeo.
16 Cic. *Fam.* 8.5.1 [Caelius Ciceroni]: ego quidem vehementer animi pendeo.
17 Cic. *Fam.* 8.6.1 [Caelius Ciceroni]: rettudit sermones.
18 Cic. *Fam.* 8.6.1 [Caelius Ciceroni]: quam velis eum obligare in tua manu est.
19 Cic. *Fam.* 8.6.4 [Caelius Ciceroni]: si Parthi vos nihil calefaciunt.
20 Cic. *Fam.* 8.6.5 [Caelius Ciceroni]: ponito me in gratia.
21 Cic. *Fam.* 8.8.2 [Caelius Ciceroni]: quo vento proicitur.
22 Cic. *Fam.* 8.9.3 [Caelius Ciceroni]: impera tibi hoc. curare soles libenter, ut ego maiorem partem nihil curare.
23 Cic. *Fam.* 8.10.1 [Caelius Ciceroni]: paratus ab exercitu.
24 Cic. *Fam.* 8.10.1 [Caelius Ciceroni]: quam tetigisse te Italiam audiero.
25 Cic. *Fam.* 8.11.1 [Caelius Ciceroni]: incideramus enim in difficilem nodum.
26 Cic. *Fam.* 8.11.3 [Caelius Ciceroni]: in unam causam omnis contentio coniecta est, de provinciis: in qua adhuc incubuisse...
27 Cic. *Fam.* 8.11.3 [Caelius Ciceroni]: scena rei totius haec.
28 Cic. *Fam.* 8.11.3 [Caelius Ciceroni]: accipitur satis male a Curione.

[1v]

- [29] Impetrare a me non potui.
 [30] Quam illius simię vultum subire.
 [31] Quod melius caderet, nihil vidi.
 [32] Peto vt meas iniurias doleas.
 [33] Non est pugnax in vicijs.
 [34] Discupio.
 [35] Peruesperi.
 [36] Non erit deprecationi locus.
 [37] Amici officium neglexisti.
 [38] Laudibus in cęlum extulere.
 [39] Positum est in alterius voluntate.
 [40] Tritas auris habet.
 [41] Volo abstergere animi tui metum.
 [42] Aures ad te adferam, non minus elegantes.
 [43] Patriam iam eluxi.
 [44] Que te videam inaudisse.
 [45] Ad cęnas itare.
 [46] Si in hac cura vita mihi ponenda est.
 [47] Repente percussus est atrocissimis litteris.
 [48] Si ociosum Fabium reddideris.

-
- 29 Cic. *Fam.* 8.12.1 [Caelius Ciceroni]: impetrare a me non potui.
 30 Cic. *Fam.* 8.12.2 [Caelius Ciceroni]: quam illius simię vultum subire.
 31 Cic. *Fam.* 8.12.3 [Caelius Ciceroni]: quod melius caderet nihil vidi.
 32 Cic. *Fam.* 8.12.4 [Caelius Ciceroni]: peto ut meas iniurias proinde doleas.
 33 Cic. *Fam.* 8.13.1 [Caelius Ciceroni]: non est enim pugnax in vitijs.
 34 Cic. *Fam.* 8.15.2 [Caelius Ciceroni]: isto mihi quod te videre et omnia intima conferre discupio.
 35 Cic. *Fam.* 9.2.1 [Cicero Varroni]: cum ad me peruesperi venisset.
 36 Cic. *Fam.* 8.16.1 [Caelius Ciceroni]: non me hercules erit deprecationi locus.
 37 Cic. *Fam.* 8.17.1 [Caelius Ciceroni]: amici officium neglexisti.
 38 Cic. *Fam.* 12.21.1 [Cicero Cornificio]: laudibus extulerat in caelum.
 39 Cic. *Fam.* 9.16.3 [Cicero (Papirio) Paeto]: positum est in alterius voluntate.
 40 Cic. *Fam.* 9.16.4 [Cicero (Papirio) Paeto]: tritas auris haberet.
 41 Cic. *Fam.* 9.16.9 [Cicero (Papirio) Paeto]: volo enim abstergere animi tui metum.
 42 Cic. *Fam.* 9.19.2 [Cicero (Papirio) Paeto]: auris ad te adferam non minus elegantis.
 43 Cic. *Fam.* 9.20.3 [Cicero (Papirio) Paeto]: patriam eluxi iam.
 44 Cic. *Fam.* 9.24.1 [Cicero (Papirio) Paeto]: quae te video inaudisse.
 45 Cic. *Fam.* 9.24.2 [Cicero (Papirio) Paeto]: te ad cenas itare.
 46 Cic. *Fam.* 9.24.4 [Cicero (Papirio) Paeto]: si in hac cura atque administratione vita mihi ponenda sit.
 47 Cic. *Fam.* 9.25.3 [Cicero (Papirio) Paeto]: repente percussus est atrocissimis litteris.
 48 Cic. *Fam.* 9.25.3 [Cicero (Papirio) Paeto]: si otiosum Fadum reddideris.

- [49] In summa impunitate gladiatorum.
[50] Maxima est orbitas talium virorum.
[51] In dies meritorum tuorum fieri accessiones.
[52] Præmia conferenda cum immortalitate.
[53] Nomen tuum immortalitati commenda.
[54] Si rempublicam diuino beneficio affeceris.
[55] Obsequio meo ad omnes res abuteretur.
[56] Firmus est ab equitatu.
[57] Nichil post hominum memoriam gloriosius.
- [2r]
- [58] Quod habere posset obtrectationem.
[59] Si quid intra cutim subest vulneris.
[60] Magnam hostes occasionem sibi fecissent.
[61] Agam gratias fortunę constantięque meę.
[62] Sic enim vidi, quasi ea quę oculis cernuntur, me a te | amari.
[63] Confido me bono Lepido esse vsurum.
[64] Suam fidem solutam esse.
[65] Quotidie me tua merita exacuunt.
[66] Si rationes expeditas haberes.

-
- 49 Cic. *Fam.* 10.2.1 [Cicero Planco]: in summa impunitate gladiatorum.
50 Cic. *Fam.* 10.3.3 [Cicero Planco]: maxima orbitate rei publicae virorum talium.
51 Cic. *Fam.* 10.9.1 [Plancus Ciceroni]: in dies vero meritorum meorum fieri accessiones pervidere te spero.
52 Cic. *Fam.* 10.9.2 [Plancus Ciceroni]: sic honores praemiaque vestra suspicio conferenda certe cum immortalitate.
53 Cic. *Fam.* 10.12.5 [Cicero Planco]: nomenque tuum commenda immortalitati.
54 Cic. *Fam.* 10.14.2 [Cicero Planco]: et rem publicam divino beneficio adfeceris.
55 Cic. *Fam.* 10.15.1 [Plancus Ciceroni]: obsequioque meo, si ita faceret, ad omnes res abuteretur.
56 Cic. *Fam.* 10.15.2 [Plancus Ciceroni]: Antonius ab equitatu firmus esse dicebatur.
57 Cic. *Fam.* 10.16.1 [Cicero Planco]: nihil post hominum memoriam gloriosius.
58 Cic. *Fam.* 10.18.1 [Plancus Ciceroni]: quod habere posset obtrectationem.
59 Cic. *Fam.* 10.18.3 [Plancus Ciceroni]: si quid intra cutem subest vulneris.
60 Cic. *Fam.* 10.18.3 [Plancus Ciceroni]: magnam etiam perditu hostes accessionem sibi fecissent.
61 Cic. *Fam.* 10.18.3 [Plancus Ciceroni]: agam gratias fortunae constantiaeque meae.
62 Cic. *Fam.* 10.19.1 [Cicero Planco]: sic enim vidi, quasi ea quae oculis cernuntur, me a te amari.
63 Cic. *Fam.* 10.21.1 [Plancus Ciceroni]: confidere me bono Lepido esse usurum.
64 Cic. *Fam.* 10.21.3 [Plancus Ciceroni]: suam fidem solutam esse.
65 Cic. *Fam.* 10.23.7 [Plancus Ciceroni]: sollicitudinesque meas cotidie magis tua merita exacuunt.
66 Cic. *Fam.* 10.25.2 [Plancus Ciceroni]: etsi etiam sine eo rationes expeditas haberes.

- [67] Omnia te metiri dignitate malim quam ambitione.
 [68] Itum est ad arma.
 [69] Opinione tua mihi gratius est.
 [70] De suo iure decedere.
 [71] Caput autem est hoc.
 [72] Homo ventosissimus est Lepidus.
 [73] Malevolentie hominum occurre.
 [74] In spem venerunt.
 [75] Omni te de me metu libero.
 [76] Si frenum momorderis.
 [77] Hęc epistula omnem metum mihi abstersit.
 [78] Habet in suis.
 [79] Me ipse retexam.
 [80] Quod si aliter essem animatus.
 [81] Magnum pondus accessit, ad tollendam dubitationem, iudicium, et consilium tuum.
 [82] Residet spes in virtute tua.
 [83] In eo velim fidem meam liberares.
 [84] Ingressus est pleno gradu.

-
- 67 Cic. *Fam.* 10.25.3 [Plancus Ciceroni]: ut omnia te metiri dignitate malim quam ambitione.
 68 Cic. *Fam.* 10.31.1 [Asinius Pollio Ciceroni]: itum est ad arma.
 69 Cic. *Fam.* 10.31.6 [Asinius Pollio Ciceroni]: opinione tua mihi gratius est.
 70 Cic. *Fam.* 11.3.3 [Brutus et Cassius M. Antonio]: de suo iure decedere.
 71 Cic. *Fam.* 11.7.2 [Cicero D. Bruto]: caput autem est hoc.
 72 Cic. *Fam.* 11.9.1 [Brutus Ciceroni]: ad hominem ventosissimum, Lepidum.
 73 Cic. *Fam.* 11.11.2 [Brutus Ciceroni]: malevolentiae hominum in me, si poteris, occures.
 74 Cic. *Fam.* 11.13a.4 [Plancus et Brutus Senatui Populo Plebique Romanae]: in spem venerant.
 75 Cic. *Fam.* 11.21.3 [Cicero Bruto]: omni te, vir optime mihi que carissime, Brute, de me metu libero.
 76 Cic. *Fam.* 11.23.2 [Brutus Ciceroni]: si frenum momorderis.
 77 Cic. *Fam.* 11.24.1 [Cicero Bruto]: ista epistula mi omnem metum abstersisses.
 78 Cic. *Fam.* 11.27.2 [Cicero Matio]: haberet in suis.
 79 Cic. *Fam.* 11.28.5 [Matius Ciceroni]: ac me ipse retexam? non faciam.
 80 Cic. *Fam.* 11.28.5 [Matius Ciceroni]: quod si aliter essem animatus.
 81 Cic. *Fam.* 11.29.1 [Cicero Oppio]: magnum pondus accessit ad tollendam dubitationem iudicium et consilium tuum.
 82 Cic. *Fam.* 12.3.2 [Cicero Cassio]: residet spes in virtute tua.
 83 Cic. *Fam.* 12.7.2 [Cicero Cassio]: in eo velim fidem meam liberares.
 84 Cic. *Fam.* 12.16.2 [Trebonius Ciceroni]: ingressum pleno gradu cohortari non intermitteremus.

- [85] In pecuniam adolescentis impetum fecit. [2v]
- [86] Non est in malis numerandum.
- [87] In expectatione erant omnes.
- [88] In spem ingressus sum.
- [89] Certa re et possessione deturbatus est.
- [90] In Gręciam rapietur.
- [91] Tentavit insidijs.
- [92] Conieci eum in cęsaris plagas.
- [93] Pansam alieno tempore amisimus.
- [94] Turianam hereditatem auertit.
- [95] Des te ad lenitatem.
- [96] Qua commendatione fores amicitię aperiantur.
- [97] Re doctus, intellexi et didici.
- [98] Gloria etiamnum perustum incendunt.
- [99] Quam id beneficium bene apud Meschinum positurus esses.
- [100] In perditis et desperatis habet.
- [101] In meo ęre es.

-
- 85 Cic. *Fam.* 12.23.2 [Cicero Cornificio]: ut in pecuniam adulescentis impetum faceret.
- 86 Cic. *Fam.* 12.23.4 [Cicero Cornificio]: tibi que idem censeo faciendum nec a quo culpa absit quicquam in malis numerandum.
- 87 Cic. *Fam.* 12.24.2 [Cicero Cornificio]: in expectatione erant omnia
- 88 Cic. *Fam.* 12.25.2 [Cicero Cornificio]: in spem libertatis ingressus sum.
- 89 Cic. *Fam.* 12.25.2 [Cicero Cornificio]: certa re iam et possessione deturbatus est.
- 90 Cic. *Fam.* 12.25.3 [Cicero Cornificio]: in Graeciam desperata libertate rapiebar.
- 91 Cic. *Fam.* 12.25.4 [Cicero Cornificio]: tum temptaret insidiis.
- 92 Cic. *Fam.* 12.25.4 [Cicero Cornificio]: quem ego ructantem et nauseantem conieci in Caesaris Octaviani plagas.
- 93 Cic. *Fam.* 12.25a.6 [Cicero Cornificio]: Hirtium quidem et Pansam, conlegas nostros, homines in consulatu rei publicę salutans, alieno sane tempore amisimus.
- 94 Cic. *Fam.* 12.26.2 [Cicero Cornificio]: hereditatem Turianam avertere.
- 95 Cic. *Fam.* 13.1.4 [Cicero Memmio]: des te ad lenitatem.
- 96 Cic. *Fam.* 13.10.4 [Cicero Bruto]: qua commendatione quasi amicitię fores aperiantur.
- 97 Cic. *Fam.* 13.15.1 [Cicero Caesari]: re doctus intellexi et didici.
- 98 Cic. *Fam.* 13.15.2 [Cicero Caesari]: hominem perustum etiamnum gloria volunt incendere.
- 99 Cic. *Fam.* 13.26.4 [Cicero Servio]: quam id beneficium bene apud Mescinium positurus esses.
- 100 Cic. *Fam.* 13.56.1 [Cicero (Q. Minutio) Thermo]: id se in perditis et desperatis habiturum.
- 101 Cic. *Fam.* 13.62.1 [Cicero Silio]: in meo aere esse.

- [102] Magnum theatrum habet ista prouincia.
 [103] Maiorem in modum peto a te.
 [104] Ea societas est in mea fide.
 [105] Saluo iure nostrę amicitię facere non poteris.
 [106] Quem ego diem si videro.
 [107] Sed męreo casum huiusmodi.
 [108] Non sunt hęc in nostra manu.
 [109] Serui valetudini.
 [110] Res spectant ad arma.
 [111] Labienus rem meliorem fecit.
 [112] Me de mea sententia detruserunt.
 [113] Opinione celerius venturus est.
 [114] In eo fortunas meas positas esse puta.
 [115] Quasi in eo mihi sunt omnia.

[3r]

- [116] Virtutibus nuntium remisisti.
 [117] Secunda voluntate hominum.
 [118] Multum ex desiderio laboro.
 [119] Exilui gaudio.

-
- 102 Cic. *Fam.* 13.64.2 [Cicero Silio]: magnum theatrum habet ista provincia.
 103 Cic. *Fam.* 13.65.1 [Cicero Silio]: peto a te in maiorem modum.
 104 Cic. *Fam.* 13.65.2 [Cicero Silio]: ea societas uniuersa in mea fide est.
 105 Cic. *Fam.* 13.77.1 [Cicero Sulpicio]: non existimavi me saluo iure nostrae veteris amicitiae multorumque inter nos officiorum facere posse.
 106 Cic. *Fam.* 14.1.3 [Tullius Terentiae, Tulliolae, Ciceroni]: quem ego diem si videro.
 107 Cic. *Fam.* 14.2.2 [Tullius Terentiae, Tulliolae, Ciceroni]: sed maereo casum eius modi.
 108 Cic. *Fam.* 14.2.3 [Tullius Terentiae, Tulliolae, Ciceroni]: haec non sunt in nostra manu.
 109 Cic. *Fam.* 14.2.3 [Tullius Terentiae, Tulliolae, Ciceroni]: serui valetudini.
 110 Cic. *Fam.* 14.5.1 [Tullius Terentiae]: ad arma rem spectare.
 111 Cic. *Fam.* 14.14.2 [Tullius Terentiae et Tulliae]: Labienus rem meliorem fecit.
 112 Cic. *Fam.* 14.2.16 [Tullius Terentiae, Tulliolae, Ciceroni]: me de mea sententia detruserunt.
 113 Cic. *Fam.* 14.23.2 [Tullius Terentiae]: ipse opinione celerius venturus esse dicitur.
 114 Cic. *Fam.* 15.14.5 [Cicero Cassio]: in eo fortunas meas positas putem.
 115 Cic. *Fam.* 15.14.5 [Cicero Cassio]: quasi in eo sint mihi omnia.
 116 Cic. *Fam.* 15.16.3 [Cicero Cassio]: cum virtuti nuntium remisisti.
 117 Cic. *Fam.* 15.19.2 [Cassius Ciceroni]: secunda voluntate hominum.
 118 Cic. *Fam.* 16.11.1 [Tullius et Cicero, Terentia, Tullia Tironi]: quantum ex desiderio labores.
 119 Cic. *Fam.* 16.16.1 [Quintus (Cicero) Marco (Ciceroni)]: exsilui gaudio.

- [120] Caleface hominem.
[121] Si ob eam rem moraris, accipio causam.
[122] Eius arbitrato viuendum est.
[123] Prora et puppis fuit.
[124] Te fero oculis.
[125] Pecunia nos oppugnat.
[126] Rei familiaris naufragia.
[127] Non potui magis, in arcem illius causę inuadere.
[128] Magnus animorum motus est factus.
[129] In me est incensus.
[130] Sententię nostrę magnum pondus habent.
[131] Ex vltimis terris.
[132] Defendendi stimulus.
[133] Voluntaria obliuione contriueram.
[134] Cęnam mihi condixit.
[135] Illustri gratia excepit.
[136] Si potestas pręsentis tui fuerit.
[137] Vbi aliquo numero sis.
[138] In optatis mihi est.

-
- 120 Cic. *Fam.* 16.18.2 [Tullius (Cicero) Tironi]: calface hominem.
121 Cic. *Fam.* 16.19.3 [Tullius (Cicero) Tironi]: et si ob eam rem moraris, accipio causam.
122 Cic. *Fam.* 16.20.3 [Tullius (Cicero) Tironi]: eius arbitrato viuendum est.
123 Cic. *Fam.* 16.24.1 [Tullius (Cicero) Tironi]: mihi 'prora et puppis,' ut Graecorum proverbium est, fuit.
124 Cic. *Fam.* 16.27.2 [Tullius (Cicero) Tironi]: te, ut dixi, fero in oculis.
125 Cic. *Fam.* 1.1.1 [Cicero Lentulo]: pecunia nos oppugnat.
126 Cic. *Fam.* 1.9.5 [Cicero Lentulo]: rei familiaris naufragia.
127 Cic. *Fam.* 1.9.8 [Cicero Lentulo]: num potui magis in arcem illius causae invadere.
128 Cic. *Fam.* 1.9.8 [Cicero Lentulo]: magnus animorum motus est factus.
129 Cic. *Fam.* 1.9.9 [Cicero Lentulo]: in me esset incensus.
130 Cic. *Fam.* 1.9.12 [Cicero Lentulo]: cum sententiae nostrae magnum in senatu pondus haberent.
131 Cic. *Fam.* 1.9.19 [Cicero Lentulo]: ex ultimis terris.
132 Cic. *Fam.* 1.9.19 [Cicero Lentulo]: sed tamen defendendi Vatini fuit etiam ille stimulus.
133 Cic. *Fam.* 1.9.20 [Cicero Lentulo]: voluntaria quadam oblivione contriueram.
134 Cic. *Fam.* 1.9.20 [Cicero Lentulo]: cum mihi condixisset, cenavit apud me.
135 Cic. *Fam.* 1.9.21 [Cicero Lentulo]: inlustri gratia exceperit.
136 Cic. *Fam.* 1.9.22 [Cicero Lentulo]: sed quocumque tempore mihi potestas praesentis tui fuerit.
137 Cic. *Fam.* 1.10.1 [Cicero Valerio]: ubi aliquo numero sis.
138 Cic. *Fam.* 2.13.2 [Cicero Caelio]: cur mihi non in optatis sit.

- [139] Extrema pagella pupugit me.
 [140] Hęc aspersi, vt scires et c.
 [141] Ex alto repetita.
 [142] Declarare in eo officium suum.
 [143] Iure optimo.
 [144] Illud pugna, et enitere.
 [145] Mendatijs te onerarunt.
 [146] Si me astutum et occultum libet fingere.

[3v]

- [147] Consilio suo me textit.
 [148] Complexus sum te cogitatione absentem.
 [149] Leua me hoc onere.
 [150] In tantis tenebris, et quasi parietinis.
 [151] Animum a sollicitudine abducerem.
 [152] Fregit hoc meum consilium.
 [153] Modice, aut intra modum.
 [154] Omnes prouincię conquassatę sunt.
 [155] Cum fortuna conqueri.
 [156] Tuę virtutis erat in minimis tuas res ponere.

-
- 139 Cic. *Fam.* 2.13.3 [Cicero Caelio]: extrema pagella pupugit me tuo chirographo.
 140 Cic. *Fam.* 2.16.7 [Cicero Caelio]: hoc aspersi ut scires.
 141 Cic. *Fam.* 3.5.1 [Cicero Appio Pulchro]: quoniam ex alto repetita sint.
 142 Cic. *Fam.* 3.8.3 [Cicero Appio Pulchro]: declarare in eo officium suum.
 143 Cic. *Fam.* 3.8.6 [Cicero Appio Pulchro]: iure optimo.
 144 Cic. *Fam.* 3.10.3 [Cicero Appio Pulchro]: illud pugna et enitere.
 145 Cic. *Fam.* 3.10.7 [Cicero Appio Pulchro]: Te autem quibus mendaciis homines levissimi onerarunt!
 146 Cic. *Fam.* 3.10.8 [Cicero Appio Pulchro]: sin autem me astutum et occultum libet fingere.
 147 Cic. *Fam.* 3.10.10 [Cicero Appio Pulchro]: cum me consilio, cum auctoritate, cum armis denique textit suis?
 148 Cic. *Fam.* 3.11.2 [Cicero Appio Pulchro]: complexus igitur sum cogitatione te absentem.
 149 Cic. *Fam.* 3.12.3 [Cicero Appio Pulchro]: leva me igitur hoc onere.
 150 Cic. *Fam.* 4.3.2 [Cicero Sulpicio]: in tantis tenebris et quasi parietinis.
 151 Cic. *Fam.* 4.3.4 [Cicero Sulpicio]: animum tamen a sollicitudine abducerent.
 152 Cic. *Fam.* 4.4.4 [Cicero Sulpicio]: fregit hoc meum consilium.
 153 Cic. *Fam.* 4.4.4 [Cicero Sulpicio]: modice hoc faciam aut etiam intra modum.
 154 Cic. *Fam.* 4.5.4 [Servius Ciceroni]: omnes provinciae conquassatae sunt.
 155 Cic. *Fam.* 4.5.5 [Servius Ciceroni]: quid est quod tu aut illa cum fortuna hoc nomine queri possitis?
 156 Cic. *Fam.* 4.9.3 [Cicero Marcello]: erat tuae virtutis in minimis tuas res ponere.

- [157] Ab optimo animo fuit, et fit.
- [158] Tempus eripuerat.
- [159] Priuatim me pepulit insignis iniuria.
- [160] Versor in eorum naufragijs, quorum et c.
- [161] Quid grauitas, quid altitudo animi valeat.
- [162] Pro meis immortalibus beneficijs.
- [163] Testimonium tuę vocis voluisse.
- [164] Nichil illi deliberatius fuit.
- [165] Ex magna spe deturbatos iacere.
- [166] Meis officijs amplectendus.
- [167] Sint euulsa ex omni memoria.
- [168] Obtrectationes inuidiasque prosternat atque obterat.
- [169] Potest mihi denegare occupatio tua.
- [170] Qui semel verecundię fines transierunt.
- [171] Expletur animus voluntate.
- [172] Suspensas vitę habere rationes.
- [173] Concorso calamitatum conuulsa.
- [174] Spe teneri.

-
- 157 Cic. *Fam.* 4.11.1 [Marcellus Ciceroni]: ab optimo fit animo.
 - 158 Cic. *Fam.* 4.13.1 [Cicero Figulo]: tempus eripuerat.
 - 159 Cic. *Fam.* 4.13.2 [Cicero Figulo]: nulla me ipsum privatim pepulit insignis iniuria.
 - 160 Cic. *Fam.* 4.13.2 [Cicero Figulo]: versorque in eorum naufragijs.
 - 161 Cic. *Fam.* 4.13.4 [Cicero Figulo]: quid gravitas, quid altitudo animi, quid acta tua vita, quid studia, quid artes quibus a pueritia floruisti a te flagitent, tu videbis.
 - 162 Cic. *Fam.* 4.14.3 [Cicero Planco]: pro meis immortalibus beneficijs.
 - 163 Cic. *Fam.* 5.2.2 [Cicero Quinto Metello]: tamen aliquod testimonium tuę vocis habere voluisse.
 - 164 Cic. *Fam.* 5.2.8 [Cicero Quinto Metello]: neque illi quicquam deliberatius fuit.
 - 165 Cic. *Fam.* 5.7.1 [Cicero Pompeio]: ex magna spe deturbatos iacere.
 - 166 Cic. *Fam.* 5.8.3 [Cicero Crasso]: ad tuam amplitudinem meis officijs amplectendam.
 - 167 Cic. *Fam.* 5.8.3 [Cicero Crasso]: sint euulsa ex omni memoria.
 - 168 Cic. *Fam.* 5.9.1 [Vatinius Ciceroni]: ac malevolorum obtrectationes et inuidias non prosternat atque obterat?
 - 169 Cic. *Fam.* 5.12.2 [Cicero Luceio]: potest enim mihi denegare occupatio tua.
 - 170 Cic. *Fam.* 5.12.3 [Cicero Luceio]: qui semel verecundię finis transierit.
 - 171 Cic. *Fam.* 5.12.5 [Cicero Luceio]: expletur animus iucundissima lectionis voluptate.
 - 172 Cic. *Fam.* 5.13.1 [Cicero Luceio]: aut bene aut male vivendi suspensas habere rationes.
 - 173 Cic. *Fam.* 5.13.2 [Cicero Luceio]: concursu calamitatum erat aliquantum labefactata atque convulsa.
 - 174 Cic. *Fam.* 5.13.3 [Cicero Luceio]: spe ulla teneri.

- [175] A molestijs me et angoribus abducam.
 [176] Lachrimis tristitięque te tradidisti.
 [177] Exhauriri dolorem.
 [178] In crimen vocare et inuidiam.

[4r]

- [179] Alij mutati voluntate sunt.
 [180] Teneriore mihi animo videbare.
 [181] Magna signa dedit animi erga beneuoli [!].
 [182] Explicatam et exploratam habet rationem salutis suę.
 [183] Non debemus ita cadere animis.
 [184] Tui memoriam tenere.
 [185] Si vocer ad exitum vitę.
 [186] Benevolentiam tuam imitabor, merita non asequare.
 [187] Animatus melius quam paratus.
 [188] Ad omnia te excellens ingenium armavit.
 [189] Omnium studia vincam.
 [190] Liberto tuo totum me patefeci.
 [191] Studium meum et benevolentiam ad te defero.
 [192] Delabi ad equitatem videtur.

-
- 175 Cic. *Fam.* 5.13.5 [Cicero Luceio]: me ab omnibus molestiis et angoribus abducam.
 176 Cic. *Fam.* 5.14.2 [Luceius Ciceroni]: lacrimis ac tristitię te tradidisti.
 177 Cic. *Fam.* 5.16.4 [Cicero Titio]: exhauriri tibi istum dolorem.
 178 Cic. *Fam.* 5.17.2 [Cicero Titio]: in invidiam absens et in crimen vocabare.
 179 Cic. *Fam.* 5.21.1 [Cicero Mescinio]: alii mutati voluntate sint.
 180 Cic. *Fam.* 5.21.3 [Cicero Mescinio]: teneriore mihi animo videbare.
 181 Cic. *Fam.* 6.1.2 [Cicero Torquato]: non magna signa dedit animi erga te mitigati.
 182 Cic. *Fam.* 6.1.2 [Cicero Torquato]: habet explicatam aut exploratam rationem salutis suę.
 183 Cic. *Fam.* 6.1.4 [Cicero Torquato]: non debemus ita cadere animis.
 184 Cic. *Fam.* 6.2.1 [Cicero Torquato]: me tui memoriam cum summa benevolentia tenere.
 185 Cic. *Fam.* 6.4.4 [Cicero Torquato]: si iam vocer ad exitum vitę.
 186 Cic. *Fam.* 6.4.5 [Cicero Torquato]: benevolentiam tuam erga me imitabor, merita non adsequar.
 187 Cic. *Fam.* 6.6.10 [Cicero Caecinae]: animatus melius quam paratus.
 188 Cic. *Fam.* 6.7.4 [Caecina Ciceroni]: te ad omnia summum atque excellens ingenium armavit.
 189 Cic. *Fam.* 6.8.3 [Cicero Caecinae]: omnium studia vincam.
 190 Cic. *Fam.* 6.10a.1 [Cicero Trebiano]: Theudae, liberto tuo, totum me patefeci.
 191 Cic. *Fam.* 6.10a.3 [Cicero Trebiano]: studium meum et benevolentiam ad te defero.
 192 Cic. *Fam.* 6.10b.5 [Cicero Trebiano]: delabi ad aequitatem et ad rerum naturam videtur.

- [193] Ad equitatem animi descendit.
[194] Amore culto a te diligentissime.
[195] Implicatos consuetudine et benevolentia.
[196] Cum ab illo discesserint, me proximum habent.
[197] Eadem causa opes meas fregit.
[198] In hanc opinionem discessi.
[199] Nullum officium tuum apud me intermoriturum existima.
[200] Personare aures eius non nocet.
[201] Otium omni disertissima [!] regione maius.
[202] Sed eo vidisti multum.
[203] Prolixe ei de tua voluntate promisi.
[204] Sustulimus manus, et ego et Balbus.
[205] Cuius periculo stultus es.
[206] Desiderium tui spe tuorum commodorum consolabor.
[207] Perferas desiderium nostri.
[208] Desiderio te nostri questuare.
[209] Id ego in lachris pono.
[210] Fraudi mihi fuit.
[211] Si morbum depulero.

-
- 193 Cic. *Fam.* 6.10b.5 [Cicero Trebiano]: ut nulla res te ad aequitatem animi possit postea extollere.
194 Cic. *Fam.* 6.12.1 [Cicero Ampio]: amore culto a te diligentissime.
195 Cic. *Fam.* 6.12.2 [Cicero Ampio]: implicatos consuetudine et benevolentia.
196 Cic. *Fam.* 6.12.2 [Cicero Ampio]: cum ab illo discesserint, me habeant proximum.
197 Cic. *Fam.* 6.13.4 [Cicero Ligario]: eadem enim causa opes meas fregit.
198 Cic. *Fam.* 6.14.2 [Cicero Ligario]: hac opinione discessi.
199 Cic. *Fam.* 6.16.1 [Bithynicus Ciceroni]: si nullum officium tuum apud me intermoriturum existimas.
200 Cic. *Fam.* 6.18.4 [Cicero Leptae]: personare auris eius huiusmodi vocibus non est inutile.
201 Cic. *Fam.* 6.18.5 [Cicero Leptae]: otium omni disertissima regione maius.
202 Cic. *Fam.* 7.2.1 [Cicero Mario]: sed eo vidisti multum.
203 Cic. *Fam.* 7.5.1 [Cicero Caesari]: ei proluxe de tua voluntate promisi.
204 Cic. *Fam.* 7.5.2 [Cicero Caesari]: sustulimus manus et ego et Balbus.
205 Cic. *Fam.* 7.8.2 [Cicero Trebatio]: cuius tu periculo stultus es.
206 Cic. *Fam.* 7.11.2 [Cicero Trebatio]: desiderium tui spe tuorum commodorum consolabor.
207 Cic. *Fam.* 7.11.3 [Cicero Trebatio]: perferas nostri desiderium.
208 Cic. *Fam.* 7.18.1 [Cicero Trebatio]: desiderio nostri te aestuare.
209 Cic. *Fam.* 7.24.1 [Cicero Gallo]: id ego in lachris pono.
210 Cic. *Fam.* 7.26.2 [Cicero Gallo]: mihi fraudi fuit.
211 Cic. *Fam.* 7.26.2 [Cicero Gallo]: si morbum depulero.

[4v]

- [212] Si videres, lachrimas non teneres.
 [213] Trahantur per me pedibus omnes.
 [214] Est mihi in amoribus.
 [215] Interiore gaudio interpretatus est.
 [216] In sinu gaudere.
 [217] Proceres gulę narrant.
 [218] Qui peritissime censum domini sui mergit.
 [219] Coloremque expirare.
 [220] Deturgente Nilo.
 [221] Ieiunę auiditatis.
 [222] Foras saturitatem emittere.
 [223] Nec Syrenes fidem impetrauerunt.
 [224] Magno me negotio exoneravit.
 [225] Fatum meum in melius conuertisti.
 [226] Non improba posco, nec insueta dabis.
 [227] Propius quam si genuisset amavit fraternam subolem.
 [228] In te colendo patriam mihi constituo sanctitatem.

-
- 212 Cic. *Fam.* 7.30.2 [Cicero Curio]: si videres, lacrimas non teneres.
 213 Cic. *Fam.* 7.32.2 [Cicero Volumnio]: trahantur per me pedibus omnes rei.
 214 Cic. *Fam.* 7.32.3 [Cicero Volumnio]: est mihi, ut scis, in amoribus.
 215 Plin. *Nat.* 2.34: interiore gaudio sibi illum natum seque in eo nasci interpretatus est.
 216 Plin. *Nat.* 9.6: [Ballaenas tradunt condi] aestatis temporibus in quodam sinu placido et capaci, mire gaudentes. [?]
 217 Plin. *Nat.* 9.33: proceres gulę narrant.
 218 Plin. *Nat.* 9.34: qui peritissime censum domini mergit.
 219 Plin. *Nat.* 9.61: coloremque expirare.
 220 Plin. *Nat.* 9.93: verum omnibus his fidem Nili inundatio adfert omnia excedente miraculo. quippe detegente eo [Nilo] musculi reperiuntur inchoato opere genitalis aquae terraeque.
 221 Plin. *Nat.* 10.3: ieiunę semper aviditatis.
 222 Plin. *Nat.* 10. 49: et foris saturitatem emittere.
 223 Plin. *Nat.* 10.69: nec sirenes impetraverint fidem.
 224 (*Fons non repertus.*)
 225 (*Fons non repertus.*)
 226 Claud. *Carm.* I, s. 12 [Panegyricus dictus Probino et Olybrio consulibus]: non improba posco, non insueta dabis.
 227 Claud. *Carm.* II, s. 246 [XXX. Laus Serenę]: propius quam si genuisset amavit defuncti fratris subolem.
 228 Cic. *Fam.* 10.4.2 [Plancus Ciceroni]: in quo ego colendo patriam mihi constituerim sanctitatem.

- [229] Ad sanitatem reuertetur.
- [230] Tamen committendum non putabat.
- [231] Quantum in se facinus admisissent.
- [232] Obsides ad numerum miserunt.
- [233] Natura atque opere egregie munitam.
- [234] Dat manus Cotta.
- [235] Opinione trium legionum deiectus.
- [236] Homines qui in aliquo sunt numero.
- [237] Supplicium cum cruciatu constituunt.
- [238] Motus eorum vocibus.
- [239] Facta potestate abeunt.
- [240] Naturam studio vincere.
- [241] In illo vestigio temporis.
- [242] Ab animi virtute auxilium petendum putauit.
- [243] Conuellere gratiam Cęsarıs cupiebant.

[5r]

- [244] Dignitatem Cęsarıs expoliarent.
- [245] Dignitatem ex Cęsarıs inuidia querebant.
- [246] Facultatem insequendi ademerat.
- [247] Noua officia expellere veterum memoria.

-
- 229 Caes. *Gal.* 1.42.2: iamque eum ad sanitatem reuerti arbitrabatur.
 - 230 Caes. *Gal.* 1.46.3: tamen committendum non putabat.
 - 231 Caes. *Gal.* 3.9.3: quod quantum in se facinus admisissent.
 - 232 Caes. *Gal.* 5.20.4: obsides ad numerum frumentumque miserunt.
 - 233 Caes. *Gal.* 5.9.4: locum nacti egregie et natura et opere munitum.
 - 234 Caes. *Gal.* 5.31.3: dat Cotta permotus manus.
 - 235 Caes. *Gal.* 5.48.1: opinione trium legionum deiectus.
 - 236 Caes. *Gal.* 6.13.1: In omni Gallia eorum hominum, qui aliquo sunt numero...
 - 237 Caes. *Gal.* 6.17.5: supplicium cum cruciatu constitutum est.
 - 238 Caes. *Gal.* 6.36.1: eorum permotus vocibus.
 - 239 Caes. *Gal.* 6.36.3: facta potestate sequitur.
 - 240 Caes. *Gal.* 6.43.5: naturam studio vincerent.
 - 241 Caes. *Gal.* 7.25.1: in illo vestigio temporis.
 - 242 Caes. *Gal.* 7.59.6: ab animi virtute auxilium petendum videbat.
 - 243 Caes. *Gal.* [Aulus Hirtius, *De bello Gallico*, l. VIII] 8.50.2: Caesaris decedentis gratiam conuellere cupiebant.
 - 244 Caes. *Gal.* [Aulus Hirtius, *De bello Gallico*, l. VIII] 8.50.4: dignitatem Caesaris spoliarent.
 - 245 Caes. *Gal.* [Aulus Hirtius, *De bello Gallico*, l. VIII] 8.53.1: dignitatem ex Caesaris inuidia quaerebat.
 - 246 Caes. *Civ.* 1.29.2: facultatem insequendi sui ademerat.
 - 247 Caes. *Civ.* 1.34.3: ne nova Caesaris officia veterum suorum beneficiorum in eos memoriam expellerent.

- [248] Quę ad sanandas mentes pertinerent.
 [249] Largitione reddemit militum voluntates.
 [250] Extincti rumores.
 [251] Magnum fructum lenitatis ferebat.
 [252] Tam secunda in Cęsarem voluntas.
 [253] Michi consilium capiam.
 [254] Nequitiam christiani nominis tegumento vestiunt.
 [255] Induere laqueis.
 [256] Facem admouerunt ad hanc rem.
 [257] Ingeniose nequam.
 [258] Peior illi res familiaris quam mens erat.
 [259] Excedere naturam.
 [260] In quo Vatinius deformitas cum turpitudine ingenij | certabat, adeo vt animus eius dignissimo domicilio | inclusus erat.
 [261] Depudere.
 [262] Nichil muliebri preter corpus gerens.
 [263] Infra se videbat, et Cęsarem et rempublicam.
 [264] Fortunam, non animum mutauit.

-
- 248 Caes. *Civ.* 1.35.2: quae ad eorum sanandas mentes pertinere arbitrabatur.
 249 Caes. *Civ.* 1.39.4: largitione militum voluntates redemit.
 250 Caes. *Civ.* 1.60.5: extinctis rumoribus.
 251 Caes. *Civ.* 1.74.7: magnumque fructum suae pristinae lenitatis omnium iudicio Caesar ferebat.
 252 Caes. *Civ.* 2.20.2: tam secunda in Caesarem voluntas provinciae reperiebatur.
 253 Caes. *Civ.* 3.41.3: sibi consilium capiendum existimavit (3.77.3: *idem*).
 254 Sleidanus *Comm.* f. 76b: et hanc tam horrendam impietatem atque nequitiam, Christiani nominis tegumento circumuestiant.
 255 Sleidanus *Comm.* f. 130a: laqueum illum atque uincula, quae pontifex ipsis induere cogitat.
 256 Sleidanus *Comm.* f. 198b: ad eamque rem camera facem admouet.
 257 Vell. *Hist.* 2.68, p. 245: ingeniose nequam.
 258 Vell. *Hist.* 2.68, p. 245: quippe peior illi res familiaris quam mens erat.
 259 Vell. *Hist.* 2.68, pp. 247–248: quod aut natura sua ei excedendum foret aut minuenda dignitas.
 260 Vell. *Hist.* 2.69, p. 249: et Vatinius nulli hominum non esset postferendus, in quo deformitas corporis cum turpitudine certabat ingenii adeo ut animus eius dignissimo domicilio inclusus uideretur.
 261 Vell. *Hist.* 2.73, p. 258: cum eum non depuderet uindicatum armis ac ductu patris sui mare infestare piraticis sceleribus.
 262 Vell. *Hist.* 2.74, p. 259: Fulvia, nihil muliebri praeter corpus gerens.
 263 Vell. *Hist.* 2.76, p. 264: infra se et Caesarem uideret et rem publicam.
 264 Vell. *Hist.* 2.82, p. 277: cum fortunam non animum mutasset.

- [265] Infra seruos cliens.
[266] Forma quam mente melior.
[267] Cum esset omni flagitiorum scelerumque conscientia mersus.
[268] Fortunę in qua alebatur capax.
[269] Cum Paulus vix posset implere censorem.
[270] Homine in omnia pecunię quam recte faciendi cupidiore.
[271] Inter summam viciorum dissimulationem viciosissimo.
[272] Magnitudinem fortune suę peccandi licentia metiebatur.
- [5v]
- [273] Crispinus singularem nequitiam supercilio truci protegens.
[274] Haud iniucunda tot rerum, locorum, gentium, vrbium, recordatione | perfruo.
[275] Virum demerendis hominibus genitum.
[276] Magnę fortunę comes est adulatio.
[277] Et vota pene inserentium cęlo manus.
[278] Adeo vt nec plus sperari potuerit, nec spei responderi fęlicius.
[279] Sibipsi quisque quam illi gratulabatur plenius.
[280] Feritate ferocior.

-
- 265 Vell. *Hist.* 2.83, p. 280: et infra seruos cliens.
266 Vell. *Hist.* 2.88, p. 288: iuuenis forma quam mente melior.
267 Vell. *Hist.* 2.91, p. 297: cum esset omni flagitiorum scelerumque conscientia mersus.
268 Vell. *Hist.* 2.93, p. 301: fortunęque in quam alebatur capax.
269 Vell. *Hist.* 2.95, p. 304: Paullus uix posset implere censorem.
270 Vell. *Hist.* 2.97, p. 307: sub legato M. Lollio, homine in omnia pecunię quam recte faciendi cupidiore.
271 Vell. *Hist.* 2.97, p. 307: et inter summam vitiorum dissimulationem vitiosissimo.
272 Vell. *Hist.* 2.100, p. 312: magnitudinemque fortunę suę peccandi licentia metiebatur.
273 Vell. *Hist.* 2.100, p. 313: Crispinus, singularem nequitiam, supercilio truci protegens.
274 Vell. *Hist.* 2.101, p. 315: haud iniucunda, tot rerum, locorum, gentium, vrbium, recordatione perfruo.
275 Vell. *Hist.* 2.102, p. 316: virum demerendis hominibus genitum.
276 Vell. *Hist.* 2.102, p. 317: magnę fortunę comes adest adulatio.
277 Vell. *Hist.* 2.103, p. 318: et vota pene inserentium coelo manus.
278 Vell. *Hist.* 2.103, p. 318: adeo, vt nec plus sperari potuerit, nec spei responderi fęlicius.
279 Vell. *Hist.* 2.104, p. 320: sibi quisque quam illi gratularentur plenius.
280 Vell. *Hist.* 2.106, p. 324: feritate ferocior.

- [281] Nazione magis quam ratione barbarus.
 [282] Fauore imbutus.
 [283] Emptus ad opprimendum amicum.
 [284] Omnibus familiaris animorum exercitatio.
 [285] Expectato reuolauit maturius.
 [286] Circumfusus amplexibus Tiberij sui.
 [287] Cum omnem curam fata vincerent.
 [288] In sua relatus initia est.
 [289] Domus tuę voce dicam.
 [290] Quicquid tuendum non suscepisset, periturum videret.
 [291] Defuit qui duceret, non qui sequerentur.
 [292] Vir generosissime simplicitatis.
 [293] Suspicit potentem humilis, non timet.
 [294] Antecedit, non contemnit, humiliorem potens.
 [295] Exsomnis animi.
 [296] Quod optimum sit, esse nobilissimum.
 [297] Tacito voto.
 [298] Ambitiosis precibus.
 [299] Societate culpę tutior.

-
- 281 Vell. *Hist.* 2.108, p. 328: Maroboduus, genere nobilis, corpore praevalens, animo ferox, natione magis quam ratione barbarus.
 282 Tac. *Ann.* 15.59: favore imbutus.
 283 Tac. *Ann.* 16.32: emptus ad opprimendum amicum.
 284 Vell. *Hist.* 2.110, p. 334: familiaris animorum erat exercitatio.
 285 Vell. *Hist.* 2.123, p. 367: expectato reuolauit maturius.
 286 Vell. *Hist.* 2.123, p. 367: Augustus praedicans circumfususque amplexibus Tiberii sui.
 287 Vell. *Hist.* 2.123, p. 367: cum omnem curam fata vincerent.
 288 Vell. *Hist.* 2.123, p. 367: mox cum omnem curam fata vincerent, in sua resolutus initia.
 289 (*Fons non repertus.*)
 290 Vell. *Hist.* 2.124, p. 369: quicquid tuendum non suscepisset, periturum videret.
 291 Vell. *Hist.* 2.125, p. 371: defuitque qui contra rem publicam duceret, non qui sequerentur.
 292 Vell. *Hist.* 2.125, p. 374: vir simplicitatis generosissimae.
 293 Vell. *Hist.* 2.126, p. 376: suspicit potentem humilis, non timet.
 294 Vell. *Hist.* 2.126, p. 376: Antecedit, non contemnit humiliorem potens.
 295 Vell. *Hist.* 2.127, p. 380: animo exsomnem.
 296 Vell. *Hist.* 2.128, p. 380: quod optimum sit esse nobilissimum.
 297 Tac. *Hist.* 2.37: tacito voto.
 298 Tac. *Hist.* 2.49: ambitiosis id precibus.
 299 Tac. *Hist.* 2.52: societate culpae tutior.

[6r]

- [300] Superior sui.
[301] Prosperior eloquentia, quam morum fama fuit.
[302] Non aliud probis feminis, quam ex matrimonio solatium.
[303] Morbo corporis implicita.
[304] Cum fide audiebatur.
[305] Mos vulgi, fortuita ad culpam trahere.
[306] Mater impotens, vxor facilis.
[307] Quis nulla ex honesto spes.
[308] Seiani amicitiam exuerant.
[309] Curis virilibus feminarum vicia exuerat.
[310] Sera magis quam immerita supplicia persoluit.
[311] Consilij impar, fato permisit.
[312] Interclusa anima creditus est mortalitatem exuisse.
[313] Ingenium quantecumque fortunę capax.
[314] Victo silentio prorupit reus.
[315] Remittere beneficium ait.
[316] Circumsistunt Cęsarem ante acta deprecantes.
[317] Magnum animum induere.
[318] Qui principis locum impletet.
[319] Ne iussa exuerent.

-
- 300 Tac. *Hist.* 5.1: ipse, ut super fortunam crederetur. Cf. Tac. *Ed. Rhen.*, p. 412: ipse ut superior sui iam crederetur.
301 Tac. *Ann.* 4.52: prosperiore eloquentiae quam morum fama fuit.
302 Tac. *Ann.* 4.53: habilem adhuc iuventam sibi neque aliud probis quam ex matrimonio solacium.
303 Tac. *Ann.* 4.53: morbo corporis implicata.
304 Tac. *Ann.* 4.59: cum fide audiebatur.
305 Tac. *Ann.* 4.64: mos vulgo, fortuita ad culpam trahentes.
306 Tac. *Ann.* 5.1: mater impotens, uxor facilis.
307 Tac. *Ann.* 5.3: pauci quis nulla ex honesto spes.
308 Tac. *Ann.* 6.8: Seiani amicitiam ceteri falso exuerant.
309 Tac. *Ann.* 6.25: virilibus curis feminarum vitia exuerat.
310 Tac. *Ann.* 6.26: sera magis quam immerita supplicia persolvit.
311 Tac. *Ann.* 6.46: consilium cui impar erat fato permisit.
312 Tac. *Ann.* 6.50: interclusa anima creditus est mortalitatem explevisse.
313 Tac. *Hist.* 2.1: ingenium quantaecumque fortunae capax.
314 Tac. *Ann.* 11.2: victo silentio prorupit reus.
315 Tac. *Ann.* 11.3: remittere beneficium Asiaticus ait.
316 Tac. *Ann.* 11.6: circumsistunt Caesarem ante acta deprecantes.
317 Tac. *Ann.* 11.7: magnum animum induisse.
318 Tac. *Ann.* 11.16: qui principem locum impleat.
319 Tac. *Ann.* 11.19: ne iussa exuerent.

- [320] Ne miles otium exueret.
 [321] Posse opprimi damnatam ante quam ream.
 [322] Sed in eo discrimen verti.
 [323] Quamquam res aduersę consilium ademerant.
 [324] Bellis infaustus.
 [325] Ad exuendam fidem hostes emerari.
 [326] Vis Agripinę circa vltima stetit.
 [327] Retinuit famam sine experimento.
 [328] Accusatione corripitur.

[6v]

- [329] Ne qua pars domus sine Imperio ageret.
 [330] Patientiam abrumpit.
 [331] Facinorum non rudis.
 [332] Impudentiam paupertati adiiciunt.
 [333] Precibus eius dandum.
 [334] Vt vitam vsui eius impenderet.
 [335] Nouerę insidijs domum omnem conuelli.
 [336] Cuncta regno viliora habere.
 [337] Medici conscientiam adhibet.
 [338] Semet peruerterat.

-
- 320 Tac. *Ann.* 11.20: ut tamen miles otium exueret.
 321 Tac. *Ann.* 11.28: posse opprimi damnatam ante quam ream.
 322 Tac. *Ann.* 11.28: sed in eo discrimen verti.
 323 Tac. *Ann.* 11.32: quamquam res aduersae consilium eximerent.
 324 Tac. *Ann.* 12.10: bellis infaustus.
 325 Tac. *Ann.* 12.14: exuendam ad fidem hostis emerari.
 326 Tac. *Ann.* 12.22: unde ira Agrippinae citra ultima stetit. Cf. Tac. *Ed. Rhen.*, p. 155: unde uis Agrippinae citra ultima stetit.
 327 Tac. *Ann.* 12.26: retinuit famam sine experimento.
 328 Tac. *Ann.* 12.42: accusatione corripitur.
 329 Tac. *Ann.* 12.50: ne qua pars domus sine imperio ageret.
 330 Tac. *Ann.* 12.50: patientiam abrumpunt.
 331 Tac. *Ann.* 12.51: facinorum non rudis.
 332 Tac. *Ann.* 12.52: impudentiam paupertati adicerent.
 333 Tac. *Ann.* 12.61: precibusque eius dandum.
 334 Tac. *Ann.* 12.65: ut vitam usui eius impenderet.
 335 Tac. *Ann.* 12.65: novercae insidiis domum omnem conuelli.
 336 Tac. *Ann.* 12.65: cuncta regno viliora habere.
 337 Tac. *Ann.* 12.67: igitur exterrita Agrippina et, quando ultima timebantur, spreta praesentium invidia prouisam iam sibi Xenophontis medici conscientiam adhibet.
 338 Tac. *Ann.* 13.2: habebat in partibus Pallantem, quo auctore Claudius nuptiis incestus et adoptione exitiosa semet peruerterat.

- [339] Neque Neroni infra seruos ingenium.
[340] Tedium sui mouerat.
[341] Tristi arrogantia.
[342] Spes eius ad metum mutauit.
[343] Exiit obsequium in matrem.
[344] Per iniurias matris imperium exercet.
[345] Ne vocem consociaret.
[346] Ore preferret.
[347] Nero autem metuentior in posterum.
[348] Ob provinciam auare habitam.
[349] Auaritię [!] criminibus olim percussus.
[350] Tanquam insonti periculum fecissent.
[351] Rupto imperio.
[352] Nouis beneficijs locum aperuit.
[353] Exuerent sedibus.
[354] Ad obsequium exemplo firmauerat.

-
- 339 Tac. *Ann.* 13.2: sed neque Neroni infra servos ingenium.
340 Tac. *Ann.* 13.2: et Pallas tristi adrogantia modum liberti egressus taedium sui mouerat.
341 Tac. *Ann. ibid.* (340)
342 Tac. *Ann.* 13.9: obsides quam ipse dux bello delectus spes eius ad metum mutaret.
343 Tac. *Ann.* 13.13: donec vi amoris subactus exueret obsequium in matrem seque Senecae permetteret.
344 Tac. *Ann.* 13.14: Britannicum, veram dignamque stirpem suscipiendo patris imperio quod insitus et adoptivus per iniurias matris exerceret.
345 Tac. *Ann.* 13.23: scripto usum ne vocem consociaret.
346 Tac. *Ann.* 13.25: adeo ut ipse quoque exciperet ictus et ore praeferret.
347 Tac. *Ann.* 13.25: Nero tamen metuentior in posterum milites sibi et plerosque gladiatores circumdedit.
348 Tac. *Ann.* 13.30: Damnatus isdem consulibus Vipsanius Laenas ob Sardiniam provinciam auare habitam.
349 Tac. *Ann.* 13.32: redditur ordini Lurii Varus consularis, avaritiae criminibus olim percussus.
350 Tac. *Ann.* 13.33: pro Eprio Marcello, a quo Lycii res repetebant, eo usque ambitus praevaluit ut quidam accusatorum eius exilio multarentur, tanquam insonti periculum fecissent.
351 Tac. *Ann.* 13.36: sed rupto imperio, postquam paucae e proximis castellis turmae advenerant.
352 Tac. *Ann.* 13.37: redintegrataque amicitia, quae novis quoque beneficiis locum aperiret, vetere Armeniae possessione depelleretur.
353 Tac. *Ann.* 13.39: sed perfidiam et ignaviam fuga confitentem exuerent sedibus gloriaeque pariter et praedae consulerent.
354 Tac. *Ann.* 13.40: nec amplius quam decurio equitum audentius progressus et sagittis confixus ceteros ad obsequium exemplo firmaverat.

[355] Nectere moras.

[356] Promissa exuere.

[7r]

[357] Vnde utilitas ostenderetur, illuc libidinem transferebat.

[358] Deicitur familiaritate sueta.

[359] Nullius ausi capax natura.

[360] Nisi causam suam dissociarent.

[361] Periculis eius immixta.

[362] Laudare quod otium lacesseret.

[363] Refferri ad casum non poterat.

[364] Nichil tam capax fortuitorum, quam mare.

[365] Publica fortuna extinctam.

[366] Cuius immanitas, omnium questus anteibat.

[367] Cuius inimicitijs conciderat.

[368] Accensum populi favorem.

[369] Vulgatus pudor.

355 Tac. *Ann.* 13.44: sed ubi mulier vacua fuit, nectere moras, adversam patris voluntatem causari repertaque spe ditioris coniugis promissa exuere.

356 Tac. *Ann. ibid.* (355)

357 Tac. *Ann.* 13.45: neque adfectui suo aut alieno obnoxia, unde utilitas ostenderetur, illuc libidinem transferebat.

358 Tac. *Ann.* 13.46: deicitur familiaritate sueta, post congressu et comitatu Otho.

359 Tac. *Ann.* 13.47: maximeque despecta et nullius ausi capax natura eius a crimine abhorrebat.

360 Tac. *Ann.* 13.56: ipse legiones in agrum Tencterum induxit, excidium minitans ni causam suam dissociarent.

361 Tac. *Ann.* 14.1: ubi audiret potius contumelias imperatoris quam viseret periculis eius immixta.

362 Tac. *Ann.* 14.3: abscedentem in hortos aut Tusculanum vel Antiatem in agrum laudare quod otium capesseret. Cf. Tac. *Ed. Rhen.*, p. 197: ... quod otium lacesseret.

363 Tac. *Ann.* 14.3: sed inter epulas principis si daretur, referri ad casum non poterat tali iam Britannici exitio.

364 Tac. *Ann.* 14.3: nihil tam capax fortuitorum quam mare.

365 Tac. *Ann.* 14.11: cuncta eius dominationis flagitia in matrem transtulit, publica fortuna extinctam referens.

366 Tac. *Ann.* 14.11: ergo non iam Nero, cuius immanitas omnium questus antibat.

367 Tac. *Ann.* 14.12: ab exilio Tarentum regressa labante iam Agrippina, cuius inimicitii conciderat.

368 Tac. *Ann.* 14.13: invisum Agrippinae nomen et morte eius accensum populi favorem disserunt.

369 Tac. *Ann.* 14.14: ceterum evulgatus pudor non satietatem, ut rebantur, sed incitamentum attulit.

- [370] Operas arenę promittere coegit.
[371] Varia fama.
[372] Contrectatam filiarum pudicitiam.
[373] In mollius relata.
[374] Orbitate et pecunia insidijs obnoxius.
[375] Fraterne [!] clementię maximum exemplum.
[376] Omnia mortalia infra tuam magnitudinem iacent.
[377] Iube in tuam fortunam recipi.
[378] Semet frustratur.
[379] Magni secreti dudum impatiens.
[380] Nam ijs ego factis sum natus, vt nisi vnus tui opera | fortunatus esse non possim.
[381] Aliud est recreare sitientem, aliud explorere.
[382] Non solum ornare me, opus est, sed etiam conseruare.
[383] Si incolumem conseruasti, egrotum non negligas, quod esset | impietatis.

-
- 370 Tac. *Ann.* 14.14: notos quoque equites Romanos operas arenae promittere subegit donis ingentibus.
371 Tac. *Ann.* 14.20: ad morem Graeci certaminis, varia fama, ut cuncta ferme nova.
372 Tac. *Ann.* 14.35: ut unam e vulgo libertatem amissam, confectum verberibus corpus, contrectatam filiarum pudicitiam ulcisci.
373 Tac. *Ann.* 14.39: cuncta tamen ad imperatorem in mollius relata.
374 Tac. *Ann.* 14.40: Domitius Balbus erat praetorius, simul longa senecta, simul orbitate et pecunia insidijs obnoxius.
375 Tac. *Ann.* 14.48: eo privatim miseriorem et publicae clementiae maximum exemplum futurum.
376 Tac. *Ann.* 14.54: quae quidem, ut omnia mortalia, infra tuam magnitudinem iacet, sed mihi incumbit, mihi subueniendum est.
377 Tac. *Ann.* 14.54: iube rem per procuratores tuos administrari, in tuam fortunam recipi.
378 Tac. *Ann.* 15.4: raris sagittis neque clausos exterret et semet frustratur.
379 Tac. *Hist.* 1.17: circumsteterat interim Palatium publica expectatio, magni secreti impatiens.
380 Campanus *Epist.* V, III [Campanus Cardinali Papiensi S. (Terami, XV. Martii MCCCCLXV)], p. XXXIXb: Nam his ego natus sum satis, ut nisi unius Papiensis opera fortunatus esse non possim.
381 Campanus *Epist.* V, III [Campanus Cardinali Papiensi S. (Terami, XV. Martii MCCCCLXV)], p. XXXIXb: Sed aliud est recreare sitientem, aliud explorere.
382 Campanus *Epist.* V, VIII [Campanus Cardinali Senensi S. (s.l., s.d.)], p. XLb: non me magis ornatum esse a Pio, quam a te conseruatum.
383 (*Fons non repertus.*)

[7v]

- [384] Maximi beneficij, loco erit, vt quod facturus es, cito | vt facias.
 [385] Addis quotidie aliquid, cumulo tuorum in me meretorum[!]: | nam amoris addere quicquam, non potes adeo omnia | iam superasti.
 [386] Honores tui, mea onera subleuent.
 [387] Inter spem et desperationem, suspendimur.
 [388] Id mihi prestare solus, et pro magnitudine tua potes, | et pro natura debes.
 [389] Aliqua pars tuę gratię et dignitatis, in me, refunditur.
 [390] Inopię quicquid impenditur, magnum est, etiam si sit exiguum.
 [391] Postquam ex tuę fortunę nutu uiuo.
 [392] Pro mortalibus beneficijs, immortalia accipies.
 [393] Aut aliqua viuere honesta industria liceret, aut | frugaliore vita fallere genium, fas esset.
 [394] Fortunarum mearum omnium portus, in te vno est.
 [395] Succurre, ne vincat me lassitudo curarum.

-
- 384 Campanus *Epist.* V, XXXIV [Campanus Gentili suo S. (s.l., s.d.)], p. XLIIIb: illud deputabitur beneficii loco, si quod facturus sis, celeriter feceris.
 385 Campanus *Epist.* V, XXXVI [Campanus eidem (*Rufino*) suo S. (s.l., s.d.)], p. XLIIIb: Addis quotidie aliquid cumulo tuorum in me meritorum; nam amoris addere quicquam non potes, adeo omnia iam superasti.
 386 Campanus *Epist.* V, LII [Campanus Cardinali Papiensi S. (s.l., s.d.)], p. XLVIIb: illorum honores ipsius onera exstiterunt.
 387 Campanus *Epist.* VI, IX [Campanus compatri suo S. (s.l., s.d.)], p. Lb: inter spem desperationemque suspendimur.
 388 Campanus *Epist.* VI, XXIX [Campanus Magno Bessarioni Card. Patriarchae Nicenae (s.l., s.d.)], p. LVa: Id mihi prestare solus, et pro magnitudine tua potes, et pro natura debes.
 389 Campanus *Epist.* VIII, X [Campanus Cardinali Papiensi S. (s.l., s.d.)], p. LXIa: Itaque refunditur in me quoque gratiae tuae aliquid.
 390 Campanus *Epist.* VIII, XXXII [Campanus eidem (*Cardinali Papiensi*) S. (s.l., s.d.)], p. LXVb: inopiae quicquid impenditur, magnum est, etiamsi sit exiguum.
 391 Campanus *Epist.* VIII, XXXIII [Campanus eidem (*Cardinali Papiensi*) S. (s.l., s.d.)], p. LXVb: ex nutu alienae fortunae.
 392 Campanus *Epist.* VIII, XVII [Campanus Papiensi S. (s.l., s.d.)], p. LXIIb: beneficiis tuis immortalibus fecisti secunda.
 393 Campanus *Epist.* IX, XXV [Campanus Antonio Petrucio S. (s.l., s.d.)], p. LXXIb: aut aliqua uiuere honesta industria liceret, aut frugaliore uita fallere (ut aiunt) genium fas esset.
 394 Campanus *Epist.* IX, XXXVI [Campanus Cardinali Papiensi S. (s.l., s.d.)], p. LXXIIIb: fortunarum mearum omnium portus in te uno est.
 395 Pseudo-Quint. *Decl.* [Declamatio II. Caecus in limine], p. 33: Tu sentis quando senem vicerit lassitudo curarum.

- [396] In nouissimo fatorum stamus abrupto.
 [397] Stulta cura est, quæ spem non habet.
 [398] Num cornicis ætatem superabo?
 [399] Fons ille abundans in me, num sitire incipiet aliquando?
 [400] Benefacta, male locata, malefacta arbitrator.
 [401] Rude donare.
 [402] Vide ne Manliana sint, ista imperia: si iubes quod | facere nequeo.
 [403] Cum sit fumi umbra.
 [404] Mandare laqueum.
 [405] Eandem tundere incudem.
 [406] Sýleni Alcibiadis.
 [407] Crocodili lachryme.
- [8r]
- [408] Exposui, nam tamquam bello parta, sed et c.
-
- 396 Pseudo-Quint. *Decl.* [Declamatio IV. Mathematicus], p. 69: in novissimo fati stamus abrupto.
 397 Pseudo-Quint. *Decl.* [Declamatio VI. Corporis proiecti], p. 127: Stulta cura est, quæ spem non habet.
 398 (*Fons non repertus.*)
 399 (*Fons non repertus.*)
 400 Erasm. *Adag.*, p. 652 [2107, s.v. Benevolus trucidator]: Nec parum scite dixit Ennius apud Ciceronem libro officiorum secundo, Benefacta male locata, malefacta arbitrator. *Cf.* Cic. *De Officiis*, 2.62: Nam praeclare Ennius: Bene facta male locata male facta arbitrator.
 401 Erasm. *Adag.*, p. 300 [824, s.v. Rudem accipere. Rude donare]: Rude donare.
 402 Erasm. *Adag.*, p. 344–345 [987, s.v. Manliana imperia]: Tecte ad prouerbiū allusit M. Tullius, libro De finibus secundo, Vide ne ista sint Manliana nostra aut maiora etiam, si imperes quod facere non possim. *Cf.* Cic. *De Fin.* 2.105: vide ne ista sint Manliana vestra aut maiora etiam, si imperes quod facere non possim.
 403 Erasm. *Adag.*, p. 454 [1302, s.v. Fumi umbra]: Fumi umbra / Καπνοῦ σκιά, id est Fumi umbra (...) Sophocles in Antigone: Τὰ δ' ἄλλα [!] καπνοῦ σκιάς /, οὐκ ἄν πριαίμην, id est, Reliqua fumi umbra non emerim.
 404 Erasm. *Adag.*, p. 473 [1367, s.v. Mandare laqueum]: Mandare laqueum. / Mandare laqueum dicimur ijs, quos usque adeo negligi a nobis significamus, ut si uel suspendant sese, nihil ad nos attineat. Iuuenalis de Democrito: Cum fortunæ ipse minaci / Mandaret laqueum, mediumque ostenderet unguem. *Cf.* Iuv. *Sat.* 4.10: mandaret laqueum.
 405 Erasm. *Adag.*, p. 320 [898, s.v. Eandem tundere incudem]: Marcus M. Tullius libro de oratore secundo: (...) uno opere eandem incudem, die noctuque tundentibus. *Cf.* Cic. *De orat.* 2.162: eandem incudem diem noctemque tundentibus.
 406 Erasm. *Adag.*, p. 669 [2201, s.v.]: Sileni Alcibiadis.
 407 Erasm. *Adag.*, p. 472 [1360, s.v.]: Crocodili lachrymae.
 408 Erasm. *Adag.*, p. 904 [3358, s.v.]: Bello parta.

- [409] Cocleę vitam degere, aut viuere.
 [410] Vsque ad plaudite.
 [411] Tu qui prora et puppis es.
 [412] Non timeo ne cantio desit luscinię.
 [413] Vno die senescere.
 [414] Beatam vitam efficiunt tranqulitas [!] conscientię et securitas | innocentię.
 [415] Tanta est conditionis humane dignitas vt nullum illi bonum | nisi summum
 satis sit.
 [416] Turpissime fers paupertatem, si pudeat.
 [417] Si ad naturam respicies, numquam eris pauper, si ad | opinionem, numquam
 diues.
 [418] Venter instat vt creditor, nec accepti gratiam habet.
 [419] Non inuideo, nam qui inuidet, minor est.
 [420] Iratum principem est conprecatus.
 [421] Vbique vicia, remedijs forciora sunt.

-
- 409 Erasm. *Adag.*, p. 904 [3357, s.v. Cochleae vita]: Κοχλίου βίος, id est Cochleae vita.
 410 Erasm. *Adag.*, p. 723 [2435, s.v. Ad calcem peruenire]: usque ad plaudite.
 411 Erasm. *Adag.*, p. 25 [8, s.v. Prora et puppis]: Πρῶρα καὶ πύρμνη, id est Prora et puppis. M. Tullius libro Familiarium epistolarum vltimo scribens ad Tyronem suum paroemiam hanc refert his verbis: Mihi prora et puppis, vt Graecorum prouerbium est, fuit a me tui dimittendi, vt rationes meas explicares. Cf. Cic. *Fam.* 16.24: mihi ‘prora et puppis,’ ut Graecorum proverbium est.
 412 Erasm. *Adag.*, p. 748 [3677, s.v. Luscinae deest cantio]: Plautus in Bacchidibus, Ego quoque pol metuo ne lusciniolae defuerit cantio.
 413 (*Fons non repertus*)
 414 Raph. *Comm.*, p. 365b: Quapropter nos Christiani aliam expetimus felicitatem, eam uidelicet quae ab Ambrosio de officijs ponitur. Beatam inquit, uitam efficiunt, tranquillitas conscientiae, et securitas innocentiae.
 415 Raph. *Comm.*, p. 365b: Idem [Augustinus] de Sp. et be. Tanta est conditionis humanae dignitas, ut nullum ei bonum nisi summum sit satis.
 416 Raph. *Comm.*, p. 375b: Menander (...) Turpissime fers paupertatem, si pudeat.
 417 Raph. *Comm.*, p. 375b: Seneca in Epistolis: Si ad naturam respicias, nunquam eris pauper: si ad opinionem, nunquam diues. Cf. Sen. *Epist.* 16.7: si ad naturam vives, numquam eris pauper; si ad opiniones, numquam eris dives.
 418 Raph. *Comm.*, p. 381a: Plinius hanc furatus: Venter ait instat ut creditor, nec accepti gratiam habet. Cf. Plin. *Nat.* 26.21: pessimum corporum vas instat ut creditor et saepius die appellat.
 419 Plin. *Min. Epist.* 6.17.4 [Plinius Restituto]: Tanto magis ne invideris; nam qui invidet minor est.
 420 Plin. *Min. Epist.* 4.25.2 [Plinius Maesio Maximo]: iratum principem est comprecatus.
 421 Plin. *Min. Epist.* 4.25.5 [Plinius Maesio Maximo]: Ubique vitia remediis fortiora.

- [422] Etas [!] mihi et valetudo quietem suadent.
 [423] Paulisper se intra silentium tenuit.
 [424] Quantum voto petebam.
 [425] Quos tibi fortuna ludos facis?
 [426] Qui nihil agit, nihil est.
 [427] Quem errorem magnis documentis expiauit.
 [428] Pronum iter habet ad honores.
 [429] Audita latius nomina.
 [430] Personam depone principis, summe [!] fratris.
 [431] Dolori dare latus.
 [432] Innectam fortunę vincula.
 [433] Sicut Hercules monstra, sic tu egestates | nostras conficis. [8v]
- [434] Rapuit me transuersum veritatis Aquilo, et | charitatis fauonius.
 [435] Magnum theatrum habet hęc dignitas.
 [436] Secunda voluntate hominum.
 [437] Intra modum.

-
- 422 Plin. Min. *Epist.* 4.24.3 [Plinius Fabio Valenti]: huic aetas et valetudo silentium suasit.
 423 Plin. Min. *Epist.* 4.17.8 [Plinius Clusinio Gallo]: paulisper se intra silentium tenuit.
 424 Plin. Min. *Epist.* 4.17.9 [Plinius Clusinio Gallo]: quantum petere uoto.
 425 Plin. Min. *Epist.* 4.11.2 [Plinius Cornelio Miniciano]: Quos tibi, Fortuna, ludos facis?
 426 (*Fons non repertus.*)
 427 Plin. Min. *Epist.* 8.10.1 [Plinius Fabato]: Quem errorem magnis documentis expiauit.
 428 Plin. Min. *Epist.* 8.10.3 [Plinius Fabato]: pronum ad honores iter.
 429 Plin. Min. *Epist.* 8.10.3 [Plinius Fabato]: audita latius nomina.
 430 Polit. *Epist.* L. XII [Hermolaus Barbarus F. Picolomineo Cardinali Senensi (s.l., s.d.)], p. 188: personam depone Principis, sume grammatici.
 431 Polit. *Epist.* L. XII [Hermolaus Barbarus orator Patriarcha Aquileiensis Antonio Calvo patricio Veneto (Romae, 1491.)], p. 191: ut dolori latus dem.
 432 Polit. *Epist.* L. XII [Hermolaus Barbarus orator Patriarcha Aquileiensis Antonio Calvo patricio Veneto (Romae, 1491.)], p. 191: innectit fortunae uincula.
 433 Polit. *Epist.* L. XII [Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquileiensis Pico Mirandulae (s.l., s.d.)], p. 194: sentes alunt et monstra, quibus tollendis non vnus Hercules sit satis.
 434 Polit. *Epist.* L. XII [Hermolaus Barbarus Orator Patriarcha Aquileiensis Ioanni Pico (Romae, 1491.)], p. 197: rapuit et euexit me transuersum veritatis Aquilo, et charitatis Fauonius.
 435 Cic. *Fam.* 13.64.2 [Cicero Silio]: magnum theatrum habet ista provincia.
 436 Cic. *Fam.* 15.19.2 [Cassius Ciceroni]: secunda voluntate hominum.
 437 Cic. *Fam.* 4.4.4 [Cicero Sulpicio]: intra modum.

- [438] Occupationes tuę hoc michi non denegabunt.
 [439] Impetret a patruo quod a patre non potest.
 [440] Eligi potius moram desiderio tuo facere quam et c.
 [441] Parum sit tibi in alienos esse liberalem nisi | hic et in tuos.
 [442] Non est inuidiosus fauor in suos.
 [443] Patiare expugnari pietatem tuam in hoc pio opere.
 [444] In ingentem spem ingressi sumus; sed hanc spem | non superat cupiditas.
 [445] Non leui nec incerta spe subnixus.
 [446] In fastigio priorum aut magnarum dignitatum positus.
 [447] Clausa formidine odium effuderunt.
 [448] In tuis ędibus gratum, humanitas, liberalitas et | clementia habitant.
 [449] Dilatus a fortuna, non pręteritus.
 [450] Tantum crescit [!] spes mea et fidutia quantum vel fortuna vel dignitas tua crescit.

-
- 438 Cic. *Fam.* 5.12.2 [Cicero Luceio]: potest enim mihi denegare occupatio tua.
 439 (*Fons non repertus.*)
 440 Polit. *Epist.* L. XII [Hermolaus Barbarus I. Carondeleto supremo Regis Ro. Secretario (Ex Brugis, 1487.)], p. 212: ratus id quod erat, minus esse malum, adire periculum famae, quam moram desiderio tuo facere.
 441 (*Fons non repertus.*)
 442 (*Fons non repertus.*)
 443 (*Fons non repertus.*)
 444 Polit. *Herod. Hist.*, L. II, p. 333: uel incerta spe, aut spem superantem cupiditate adduceret.
 445 Polit. *Herod. Hist.*, L. II, p. 334: dum agitare, leui incertaque spe subnixus.
 446 Polit. *Herod. Hist.* [Ad Innocentium VIII. pontificem maximum praefatio in Herodiani Historiam e Graeco in Latinum conversam], p. 312: quae tibi Sancte Pater Innocenti Pontifex pontifex Maxime maxime ad supremae istius dignitatis fastigium nuper euecto, gratulatum aduenerat.
 447 Polit. *Herod. Hist.*, L. VII, p. 380: clausumque antea formidine odium, licentia iam et potestate adepta nullo prohibente effundebant.
 448 Polit. *Orat.*, p. 511: Alfonse rex, propriae scilicet et peculiare, ita illae pacis artes certatim sibi te uindicant, fides, iustitia, grauitas, altitudo animi, moderatio, constantia, tum liberalitas, indulgentia, clementia, comitas, affabilitas, humanitas, quae maiestatem pariter et gratiam conciliant.
 449 Polit. *Epist.* L. VIII [Angelus Politianus Ioanni Petro Arrivabeno Urbinati episcopo (s.l., s.d.)], p. 111: ne qui dilatus a fortuna fueras, etiam plane praeteritus fuisses.
 450 Polit. *Epist.* L. VIII [Angelus Politianus Ioanni Petro Arrivabeno Urbinati episcopo (s.l., s.d.)], p. 112: ut tantum crescere spes mea et fidutia quantum tua vel fortuna vel dignitas merito debeat.

- [451] Difficilimam rem voluntate, non facultate meiuntur [!].
[452] Effice ne vltorius in turba delitescamus.
[453] In te Dij omnium suorum munerum sinum effuderunt. [9r]
- [454] Ne mihi epistula in libellum surgat.
[455] Ad omnia humanitatis officia magnis passibus ire | consueuisti.
[456] Nichil cum superstite gloria conferri potest.
[457] Ebrius fortuna.

-
- 451 Polit. *Epist.* L. VIII [Paulus Cortesius Angelo Politiano (s.l., s.d.)], p. 114: Homines enim natura suauitatis audiores, difficillimam rem voluntate, non facultate metiuntur.
- 452 Polit. *Epist.* L. IX [Iacobus Antiquarius Ioanni Pico Mirandulae (Mediolani, Nonis Augusti 1494)] , p. 133: Principium benignitatis effecit, ne omnino in turba delitescerem.
- 453 Polit. *Epist.* L. IX [Iacobus Antiquarius Angelo Politiano, s.l., Nonis Augusti 1494], p. 133: nihil magis placuit, quam felicem appellare illum, in quem dii suorum munerum sinum prorsus effuderunt.
- 454 Polit. *Epist.* L. XI [Angelus Politianus Georgio Merulae (s.l., s.d.)], p. 155: nimis tamen epistola extenditur. Itaque ne mihi in libellum surgat.
- 455 Polit. *Epist.* L. XI [Iacobus Antiquarius Angelo Politiano (Mediolani, 1494)], p. 158: nihil est amplius, si te ipsum fueris imitatus, qui ad omnia humanitatis officia magnis passibus ire consueuisti.
- 456 Polit. *Epist.* L. XII [Angelus Politianus Pico Mirandulae (s.l., s.d.)], p. 167: sic vt pro nihilo diuitias, dignitatem, potentiam, voluptates uoluptates habuerim, si cum superstite gloria conferrentur.
- 457 Polit. *Epist.* L. XII [Angelus Politianus Barptolomaeo Scalae (s.l., s.d.)], p. 175: Non enim credo reputasti, fortuna dulci nimis ebrius.

Kratice citiranih djela i izdanja

Caes. *Civ.*

C. Iuli Caesaris Commentariorum pars posterior, ed. Renuus du Pontet, Oxonii: E Typographeo Clarendoniano, 1901.

Perseus Digital Library

Caes. *Gal.*

C. Iuli Caesaris Commentarii Rerum in Gallia Gestarum VII. A. Hirti Commentarius VIII, ed. T. Rice Holmes, Oxonii: E Typographeo Clarendoniano, 1914.

Perseus Digital Library

Campanus *Epist.*

Ioannis Antonii Campani episcopi Interamniensis Aprutini Epistolarum libri IX Omnia Campani Opera quae continentur hoc in libro sunt (...), Venetiis: Per Bernardinum Vercellensem iussu domini Andreae Torresano de Assula, 1502.

Cic. *De orat.*

Cicero, *De oratore*

M. Tulli Ciceronis Rhetorica, Tomus I, ed. A. S. Wilkins, Oxonii: E Typographeo Clarendoniano, 1902.

Perseus Digital Library

Cic. *Fam.*

Cicero, *Epistulae ad familiares*

M. Tulli Ciceronis Epistulae. Vol. I. Epistulae ad familiares. Recognovit brevique adnotatione critica instruxit Lvdoovicus Claude Purser, Oxonii: E Typographeo Clarendoniano, 1901.

Perseus Digital Library

Cic. *Nat. D.*

M. Tullius Cicero, *De natura deorum*

M. Tulli Ciceronis Paradoxa stoicorum, Academicorum reliquiae cum Lucullo, Timaeus, De natura deorum, De divinatione, De fato, ed. Otto Plasberg, Lipsiae: In aedibus B. G. Teubneri, 1908–1911.

Perseus Digital Library

Cic. *Tusc.*

M. Tullius Cicero, *Tusculanae Disputationes*

M. Tullius Cicero, *Tusculanae Disputationes*, ed. M. Pohlenz, Lipsiae: In aedibus B. G. Teubneri, 1918.

Perseus Digital Library

Claud. *Carm.*

Claudius Claudianus, *Carmina*

Claudian. With an English translation by Maurice Platnauer. In two volumes, I–II [The Loeb Classical library, Claudian I–II], Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, William Heinemann Ltd, London, 1963.

Erasm. *Adag.*

Adagiorum opus Des. Erasmi Roterodami (...), Basileae: Ex officina Frobeniana, MDXXVIII.

Iuv. *Sat.*

Decimus Iunius Iuvenalis, *Saturae*

George Gilbert Ramsay, *Juvenal and Persius*, Loeb Classical Library, Heinemann, London, 1918.

Perseus Digital Library

Plin. *Nat.*

C. Plini Secundi Naturalis historiae, libri XXXVII, ed. Karl Friedrich Theodor Mayhoff, Lipsiae: In aedibus B. G. Teubneri, 1906.

Perseus Digital Library

Plin. Min. *Epist.*

Gaius Plinius Caecilius Secundus Minor, *Epistulae*

Pliny. The Letters. With an English Translation by William Melmoth, Revised by W. M. L. Hutchinson. In Two Volumes, Heinemann, London, MacMillan, New York, 1931.

Perseus Digital Library

Polit. *Epist.*

Politianus, *Epistulae*

Polit. *Herod. Hist.*

Politianus, *Herodiani Historiae*

Polit. *Orat.*

Politianus, *Pro oratoribus Florentinorum ad Alfonsum Siciliae regem*

Sve u: *Angeli Politiani opera quae quidem extitere hactenus omnia (...)*, Basileae:

Apud Nicolaum Episcopium Iuniorem, 1553.

Pseudo-Quint. *Decl.*

M. Fabii Quintiliani, ut ferunt, Declamationes XIX maiores [Marci Fabii Quintiliani opera, ad optimas editiones collata studiis Societatis Bipontinae. Volumen tertium], Biponti: Ex Typographia Societatis, MDCCLXXXIV.

Raph. *Comm.*

Commentariorum vrbanorvum Raphaelis Volaterrani, octo et triginta libri (...), Basileae: Apud Hieronymum Frobenium et Nicolaum Episcopium, MDXLIII.

Sen. *Luc.*

Seneca, *Ad Lucilium Epistulae Morales*

Seneca. Ad Lucilium Epistulae Morales with an English translation by Richard M. Gummere, Harvard University Press, Cambridge, Mass., William Heinemann, London, 1917–1925.

Perseus Digital Library

Sleidanus *Comm.*

Iohannis Sleidani De statu religionis et reipublicae Carolo Quinto caesare commentarii (...), Argentorati: Excudebat Vendelinus Rihelius, 1555.

Tac. *Ann.*

Cornelius Tacitus, *Annales ab excessu divi Augusti*, ed. Charles Dennis Fisher, Oxonii: E Typographeo Clarendoniano, 1906.

Tac. *Ed. Rhen.*

P. Cornelii Taciti equitis Romani Annalium ab excessu Augusti sicut ipse vocat, sive Historiae Augustae, qui vulgo receptus titulus est, libri sedecim qui supersunt, partim haud oscitanter perlecti, partim nempe posteriores ad exemplar manuscriptum recogniti magna fide nec minore iudicio per Beatum Rhenanum, Basileae: In officina Frobeniana, 1533.

Tac. *Hist.*

Cornelii Taciti Historiarum libri, ed. Charles Dennis Fisher, Oxonii: E Typographeo Clarendoniano, 1911.

Vell. *Hist.*

C. Velleii Paterculi Historiae Romanae ad M. Vinicium cos. Libri duo (...), Giessen: Bey Joh. Phil. Krieger, 1737.

Danko Zelić – Ana Plosnić Škarić

*EX CICERONE ET ALIIS QUIBUSDAM – AN UNKNOWN PHRASE BOOK
OF MIHOVIL VRANČIĆ*

This paper presents a piece of writing entitled *Ex Cicerone et aliis quibusdam*, recently discovered in the Draganić-Vrančić family papers in the State Archives in Zadar. This is a compendium of 457 Latin phrases that Mihovil Vrančić (Šibenik, 1507? – 1571?) collected and made a fair copy of on slightly more than 16 sheets of paper of paper in a 220 × 305 mm sized volume. That this is certainly an autograph of Mihovil Vrančić is borne out by a comparison of palaeographic and usage characteristics of the manuscript with those of other texts he wrote with his own hand.

At the beginning of the 19th century, almost all the writings of Antun, Mihovil and Faust Vrančić kept in the family archives in Šibenik were given or sold to Hungarian collectors and, along with two letters sent from Šibenik to his son Faust in Padua in 1569, this work of Mihovil Vrančić is the only document from his pen to have been preserved in Croatia.

Notwithstanding the formal heterogeneity of the writing – consisting of words, phrases, phrasemes, idiomatic expressions, sayings, adages, proverbs and sententiae – because of the similarity of their contents and the obvious purpose of the little volume, to serve as a manual of phrases, we have decided to call this volume of Vrančić's a phrasarium or phrase book.

Although the title of the manuscript and the heading *Phrases Ciceronianae a Mich. Verantio collectae* subsequently added in the hand of Mihovil's son Faust Vrančić (1551, Šibenik – 1617, Venice) on the outer sheet of the volume indicate that it is a collection of excerpts from someone's reading, there are no other indications in the text of the origins of the pieces so culled. Research carried out with open-access Internet tools showed that as well as Cicero and other authors of letters in his *epistolarium* the compendium contains fragments of other Roman writers, mainly historians, and to a lesser extent modern epistolographers and historiographers.

The majority of originals were found in the canonical works of ancient Roman prose. In Cicero's *Epistulae ad familiares* 219 phrases were identified; in the works of Tacitus 84 (79 in the *Annales*, 5 in the *Historiae*), 37 in the *Historia Romana* of Velleius Paterculus, in the works of Caesar 25 (17 in *De bello Gallico* and 8 in *De bello civili*). From Pliny the Elder's *Naturalis historia* came 9 originals, and ten of them were found in the *Letters* of Pliny the Younger (*C. Plinii Caecili Secundi epistulae*). Three originals, finally, are from *Declamationes maiores*, a work believed in the Renaissance to have been written by Quintillian, and two from Claudian's *Carmina*. All in all, phrases from epistolographic works of Roman antiquity account for a bit more than a half of the total number of entries

in the phrase book (229), and about a third come from historiographic writings (146). Not belonging to these genres are only Pliny's *Natural History*, Pseudo-Quintillian's rhetorical primer and Claudian's collection of poems, the only one among the excerpted sources to have been written in verse.

In all, fifty six phrases, a little more than a tenth of all the entries in the phrase book, are taken from texts of early modern authors. Thirty-four come from publications of two influential fifteenth-century Italian humanists – fourteen from the letters of Giovanni Antonio Campani (1429–1477) and twenty from the correspondence and other writings of Angelo Poliziano (1454–1494). Then, five phrases are taken from the popular encyclopaedic compendium *Commentariorum rerum urbanarum libri XXXVIII* of Raffaello Maffei (Raphael of Volterra), first printed in Rome in 1506. Mihovil Vrančić also included in his book thirteen phrases from Erasmus' *Adages* and, finally, three from the historiographic work *De statu religionis et reipublicae Carolo Quinto caesare commentarii* (Basel 1555) written by Johann Sleidan of Luxembourg.

Most of Vrančić's entries differ from the originals, and illustrations of how the compiler modified and adapted them in terms of lexis, style and meaning are given from selected and characteristic examples.

In the concluding part of the paper, the issues of the time of origin and the immediate purpose of the Vrančić manuscript are considered. All the evidence would suggest that the phrase book was written at a breath, which means that at some moment the author determined to arrange and copy out in a separate booklet his own, earlier-collected, reading notes. It can thus be inferred that Mihovil Vrančić put the phrase book together at the end of his life, as a contribution to the education of his son Faust Vrančić, probably in the first years of Faust's studies in Padua, i.e. in 1568 or 1569.

The importance of the phrasarium of Mihovil Vrančić stems primarily from the fact that it is the only work of its kind known in the corpus of texts of Croatian early modern Latinism; to some extent it may be compared, if only provisionally, with the much more monumental *Repertorium* of Marko Marulić. Conceived as a handbook of phrases, the Vrančić booklet of excerpts is also valuable as a direct testimony to a specific segment of the philological work of sixteenth-century humanist men of letters.

Keywords: Mihovil Vrančić, manuscript, compendium, phrases, Cicero, epistolography, humanism, State Archives in Zadar